15-17 YAŞ ÇALIŞAN ERGENLERDE DEPRESİF BELİRTİ DÜZEYİNİN
STRESLE BAŞETME VE BAZI DEĞİŞKENLER İLE İLİŞKİSİ¹

THE RELATIONSHIP BETWEEN 15-17 YEARS WORKING ADOLESCENTS' DEPRESSIVE SYMPTOMS, COPING WITH STRESS AND SOME VARIABLES

Fadime BİNGÖL¹, Sevim BUZLU²¹ Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi İstanbul / Türkiye² İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi İstanbul / Türkiye

Öz: Bu çalışma çalışan ergenlerin depresif belirti düzeylerinin stresle başetme ve bazı değişkenler ile ilişkisini belirlemek amacıyla yapıldı. Tanımlayıcı ve ilişki arayıcı tipteki bu çalışma Eylül-Ekim 2012 tarihleri arasında İstanbul'da bir mesleki eğitim merkezinde 15-17 yaş çalışan ergenler ile yürütüldü. Araştırmada örneklem seçimine gidilmeyerek araştırmaya katılmayı kabul eden, 15-17 yaş aralığında ve Beck Depresyon Envanterine göre 10-29 arasında puan alan 116 çalışan ergen ile tamamlandı. Araştırma verileri araştırmacılar tarafından oluşturulan sosyodemografik anket formu, Beck Depresyon Envanteri (BDE) ve Rosenbaum Öğrenilmiş Güçlülük Ölçeği (RÖGÖ) kullanılarak toplandı. Öğrencilerin BDE puan ortalaması 23.95±2.17, RÖGÖ puan ortalaması 95.62±6.68 olarak belirlendi. Araştırma kapsamına alınan ergenlerin BDE puanları arttıkça RÖGÖ puanlarının azaldığı, aile ortamında şiddet olan, kazancı eline geçmeyen, kazancı ailesinin ihtiyaçları için kullanılan ergenlerin depresif belirtilerinin daha fazla olduğu belirlendi. Sağlıklı bir toplumun gelişimi açısından konuyla ilgili okul yönetimlerinin, öğretmenlerin ve velilerin bilgilendirilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca ergenlerin bulunduğu çeşitli eğitim kurumlarında uzmanlaşmış hemşireler tarafından ruh sağlığı açısından riskli ergenlerin izlenmesi, depresif belirtileri olan ergenlerin depresyon kronikleşmeden ve ciddi yeti yitimine yol açmadan erken dönemde belirlenmesi, "Stresle başetme" gibi koruyucu girişimleri uygulanması, stresle başetme ve depresif belirtilerinin değerlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çalışan Ergen, Depresyon, Stres

Abstract: The purpose of this study was to determine the relationship between depressive symptoms levels of working adolescents and coping with stress and some variables. This descriptive correlational study was conducted in a vocational training center in Istanbul at September-October 2012. The universe of the study consisted of all de students. Sample selection has not been made and the aim was to reach all students, but study has been completed with 116 students. Questionnaire forms, Beck Depression Inventory (BDI) and Rosenbaum's Learned Resourcefulness Schedule (RLRS) were used to the collect the research data. The mean Beck Depression Inventory scores of students was 23.95±2.17 and Rosenbaum's Learned Resourcefulness Schedule scores of students was 95.62±6.68. The frequency of family environment in which violence and adolescents who can not get salary had statistically significant differences compared with the mean scores of Beck Depression Inventory. According to the results of the pearson correlation analysis the BDI level of the adolescent was influenced by the RLRS. Specialized nurses should follow adolescents at risk for mental health. Adolescents with depressive symptoms should be identified at an early stage.

Key Words: Working Adolescents, Depression, Stress

Doi: 10.17363/SSTB.20151610872

- (1) **Sorumlu Yazar:** Fadime BİNGÖL, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi İstanbul / Türkiye fadime-bayri@gmail.com **Geliş Tarihi / Received:** 03.12.2014 **Düzeltilme Tarihi / Revision Date** 12.03.2015 **Kabul Tarihi/ Accepted:** 20.03.2015 **Makalenin Türü: Type of article** (Araştırma – Uygulama / Research -Application) **Çıkar Çatışması / Conflict of Interest:** Yok / None **" Etik Kurul Raporu Var - Yes Ethics Committee"** (Araştırmada Kurum İzni Var) 14.06.2011 **Yeditepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Komisyon Raporu Rapor No:**113

SSTB

www.sstbdergisi.com

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık Ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz / Ağustos / Eylül – Yaz Sonbahar Dönemi Cilt: 5 Sayı: 16 Yıl:2015

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July / August / September - Summer Autumn Period Volume: 5 Issue: 16 Year: 2015

JEL CODE: I0- -I12-I23 ID:226 K:280

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

GİRİŞ

Ergenlik, biyolojik, psikolojik, zihinsel ve sosyal yönden insan yaşamında en fazla değişme ve gelişmenin olduğu, çocukluktan yetişkinliğe geçiş dönemidir (Yazgan, 2004; Yörükoğlu, 2007; Coşkun, 2008). Bu dönemdeki değişiklikler ve gelişmeler yalnızca içinde bulunulan dönemi değil, yaşamın tamamını etkiler. Ergenlik döneminde görülen ruh sağlığı sorunlarının, hem içinde bulunulan dönem, hem de yaşamın sonraki yıllarına olan yansımaları nedeniyle bireysel, ailesel ve toplumsal düzeyde maliyet yükü de büyüktür (Coşkun, 2008; Kutcher ve Wei, 2012; Oecd, 2012).

Okula devam etme, ergen ruh sağlığının anahtar belirleyicilerinden biridir (Shochet ve ark., 2006; Millings ve ark., 2012). Ruh sağlığı açısından ergenlerin, sosyalleşme, akran grubuyla etkileşim kurma, özdeşim kurabileceği örneklerle karşılaşma gibi katkıları nedeniyle, eğitimlerine devam etme gereksinimleri vardır (Levision ve Close, 2005; Yörükoğlu, 2007; Banaag, 2010; Oecd, 2012). Birçok ülkede eğitim sistemi, ruh sağlığının korunması ve geliştirilmesinde için bazı güçlüklerle karşı karşıyadır. Ergenlerin destek almak için isteksizliğinin yanı sıra, destek hizmetlerinin yetersizliği, hatta yokluğu nedeniyle, ihtiyaç duyduklarında gerekli yardımı alamamaları sonucunda akademik başarılarının düşmesiyle birlikte, ruh sağlığı sorunları ergenlerin okulu bırakmalarında en önemli nedenler arasındadır (Oecd, 2012). Ruh sağlığı sorunu olan pek çok ergen, lise eğitimini tamamlayamamaktadır. Ge-

lişmekte olan ülkelerde hala yüksek seviyede olan (Banaag, 2010) lise eğitimini tamamlamama oranı; Oecd genelinde %17 (Oecd, 2012), Türkiye’de %25,3’dür. Türkiye’de çalışma oranı ise (15-17 yaş grubunda) %15,6’dır (TÜİK, 2012).

Çalışma yaşamı; ergenlerin fiziksel, ruhsal ve sosyal gelişimlerini olumsuz yönde etkilemektedir (Avşar ve Ögütoğulları, 2012; Banaag, 2010). Ergenlerin çalışmasının; sağlıklarını ve özellikle ruh sağlıklarını olumsuz etkileyebileceği, kendilerini yetersiz hissedebilecekleri, yetişkinlere göre iş kazalarına, iş stresine ve ruhsal hastalıklara daha çok maruz kalabilecekleri bildirilmektedir (Salminen, 2004; Fujino ve ark., 2006; Banaag ve ark., 2008; Uddin ve ark., 2009). Çalışan ergenlerin örgün eğitime devam edememeleri, yoğun iş yükü, üstlendikleri rollerdeki belirsizlikler ve olumsuz kişilerarası ilişkiler önemli stres kaynaklarıdır (Bildik ve ark., 2004; Canbaz ve ark., 2005; Deniz, 2006). Normal gelişimsel süreç de ergenler için stres nedeni olabilmektedir (Baltaş ve Baltaş, 2012; Cohen ve ark., 2013; Galvan ve Rahdar, 2013).

Ergenlik döneminde geliştirilen stresle başa çıkma örüntüleri, yetişkinlik dönemindeki başa çıkma örüntülerinin temelini oluşturmaktadır (Byrne ve ark., 2007). Ergenlerde kontrol edilemeyen kronik olarak yüksek seviyede stres hormonlarına maruz kalmak; ergenlerin beyin yapı ve fonksiyonlarını, bilişsel yapıları ve davranışları olumsuz etkilemekte; çeşitli fiziksel, ruhsal ve sosyal sorunlara yol açmaktadır (Cohen ve ark., 2013; Eiland ve Romeo, 2013; Galvan ve Rahdar, 2013; Lupien

SSTB

www.sstbdergisi.com

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık Ve Tıp Bilimleri Dergisi
Temmuz / Ağustos / Eylül – Yaz Sonbahar Dönemi Cilt: 5 Sayı: 16 Yıl:2015
International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences
July / August / September - Summer Autumn Period Volume: 5 Issue: 16 Year: 2015

JEL CODE: 10- -I12-I23 ID:226 K:280

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

ve ark., 2013; Reynolds ve ark., 2013; Slattery ve ark., 2013). Ayrıca ergenlik döneminde stresle sağlıklı baş edilememesi çoğunlukla depresyona neden olabilmektedir (Tandon ve ark., 2013).

Depresyon; ergenlerde çoğu zaman tekrarlayan, belirgin sıkıntı ve işlev bozukluğuna yol açan, yetişkinlik döneminde majör depresyon görülme oranını 2-3 kat artıran yaygın bir sorundur (Ağaoğlu, 2008; Merry ve ark., 2012; Millings ve ark., 2012). Akademik başarının zayıf olması, okuldan ayrılma, sosyal yetersizlik, arkadaş ve aile içi ilişkilerde bozulma, diğer ruhsal bozuklukların ve sigara-alkol-madde kullanımının ortaya çıkması, intihar girişimleri gibi sorunlara da yol açtığından oldukça önemlidir (Ağaoğlu, 2008; Kutcher ve Wei 2012; Merry ve ark., 2012).

Bu çalışma, ruh sağlığı açısından riskli grup olan çalışan ergenlerin depresif belirti düzeylerinin stresle baş etme ve bazı değişkenler ile ilişkisini incelemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

YÖNTEM

Araştırma, İstanbul İli Millî Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Anadolu yakasında bir Mesleki Eğitim Merkezi'nde Eylül-Ekim 2011 tarihleri arasında tanımlayıcı olarak yürütüldü. Sürekli bir işte çalışan ergenlerin haftada bir gün eğitim aldıkları okulda sağlık ofisi bulunmakla birlikte bir hemşire bulunmamaktaydı. 15-17 yaş grubu temel eğitimin tamamlanmasının ardından iş yaşamına geçişte, ruh sağlığı açısından en riskli ve erken müdahaleler açısından en uygun yaş dönemi

olduğundan (Bildik ve ark. 2004; Yörükoğlu 2007; Coşkun, 2008; Banaag 2010) örneklem bu yaş grubundan seçilmiştir.

Araştırmanın evrenini Mesleki Eğitim Merkezi'ne kayıtlı 15-17 yaş arasında tüm öğrenciler oluşturdu (N=270). Örneklem seçimine gidilmeyerek tüm ergenlere ulaşmak hedeflendi. Araştırmanın yapıldığı günlerde araştırmaya katılmayı kabul eden (N=248) Beck Depresyon Envanterine (BDE) göre 10-29 arasında puan alan tüm ergenler (N=116) araştırmaya dahil edildi (BDE'ye göre; 0-9 puan: depresyon yok, 30-63 puan: ciddi düzeyde depresyon olarak kabul edilmektedir). Depresif belirti düzeyi yüksek olan ergenler, dikkatli bir şekilde anket ve ölçekleri doldurabilmek için uygun olamayabileceklerinden, (Beck Depresyon Envanterinden 30 ve daha yüksek puan alanlar) çalışma grubunun dışında tutuldu ve danışmanlık almaları konusunda yönlendirildi (Savaşır ve Şahin, 1997; Öner, 2006; Küçük ve Işıl, 2009). Araştırma toplam 116 ergen ile tamamlandı.

Veriler, etik kuruldan, İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nden, okul müdürlüğünden, öğrencilerden ve velilerinden onay alınarak, anket uygulama tekniği ile toplandı. Anketler öğrencilere dağıtıldıktan sonra araştırmanın amacına ve veri toplama araçlarına ilişkin gerekli açıklamalar yapıldı. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından hazırlanan sosyodemografik anket formu, Beck Depresyon Envanteri ve Rosenbaum Öğrenilmiş Güçlülük Ölçeği kullanıldı.

SSTB

www.sstbdergisi.com

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık Ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz / Ağustos / Eylül – Yaz Sonbahar Dönemi Cilt: 5 Sayı: 16 Yıl:2015

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July / August / September - Summer Autumn Period Volume: 5 Issue: 16 Year: 2015

JEL CODE: I0- -I12-I23 ID:226 K:280

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Veri Toplama Araçları:

Sosyodemografik Anket Formu; ergenlerin kişisel özellikleri hakkında bilgi toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Form ergenlerin yaş, cinsiyet, okulu bırakma nedeni, çalışmaya başlama nedeni, çalışma alanı, aylık kazancı, günlük çalışma saati, aile ortamında şiddet varlığını içeren sorulardan oluşmuştur.

Beck Depresyon Envanteri (BDE); Beck tarafından 1961 yılında geliştirilmiştir. Bireylerde depresyon yönünden riski belirleyen ve depresif belirtilerin düzeyini ve şiddet değişimini ölçen, toplam 21 kendini değerlendirme cümlesi içermektedir. Her madde 0-3 puan arasında değerlendirilir ve puanların toplanması ile toplam puan (0-63) elde edilir. Kesim puanı genel olarak 17 kabul edilmektedir. Buna göre; 10-17 puan: Hafif-orta düzeyde depresyon, 18-29 puan: Orta-ciddi düzeyde depresyon, 30-63 puan: Ciddi düzeyde depresyon olarak kabul edilmektedir. Ölçeğin Türkiye’de geçerlik ve güvenilirlik çalışması Şahin (1989) tarafından yapılmış, Cronbach alfa katsayısı 0.80 olarak bulunmuştur (Savaşır ve Şahin, 1997; Öner, 2006; Küçük ve Işıl, 2009). Bu çalışmada ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0.83 olarak bulundu.

Rosenbaum Öğrenilmiş Güçlülük Ölçeği (RÖGÖ); 1980 yılında Rosenbaum tarafından geliştirilmiştir. Stresle başa çıkmada bireyin kullanabileceği

bilişsel başa çıkma stratejilerini ne ölçüde kullandığını ve öz-kontrol becerilerini ölçen, kendini değerlendirme ölçeğidir. 36 maddeden oluşmaktadır. Ancak 4, 6, 8, 9, 14, 16, 18, 19, 21, 29, 35 numaralı maddeler ters yönde puanlanmaktadır. Her madde 1-5 puan arasında değerlendirilir ve puanların toplanması ile toplam puan (36-180) elde edilir. Ölçeğin değerlendirilmesinde yükselen puanlar kendini denetleme becerisinin yüksekliğine; bir diğer değişler ölçekte temsil edilen başa çıkma stratejilerinin sıklıkla uygulandığına işaret etmektedir. Ölçeğin Türkiye’de geçerlik ve güvenilirlik çalışması Dağ (1991) tarafından yapılmış, Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0.78 olarak bulunmuştur (Savaşır ve Şahin, 1997). Bu çalışmada ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0.62 olarak saptandı.

Araştırmada elde edilen veriler SPSS 17.0 programı ile değerlendirildi. Tanımlayıcı istatistikler frekans (n), yüzde (%), ortalama±standart sapma olarak verildi. Sürekli değişkenlerin karşılaştırmasında değişkenin normal dağılıma uygun olup olmadığı değerlendirilerek; bağımsız gruplarda t testi, Mann-Whitney U testi, Kruskal Wallis varyans analizi kullanıldı. Değişkenler arasındaki doğrusal ilişki Pearson korelasyon testi ile değerlendirildi. İstatistiksel önemlilik düzeyi p %95 güven aralığında, p<0.05 anlamlılık düzeyinde değerlendirildi.

SSTB

www.sstbdergisi.com

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık Ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz / Ağustos / Eylül – Yaz Sonbahar Dönemi Cilt: 5 Sayı: 16 Yıl:2015

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July / August / September - Summer Autumn Period Volume: 5 Issue: 16 Year: 2015

JEL CODE: 10- -I12-I23 ID:226 K:280

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

BULGULAR

Tablo 1. Ergenlerin Sosyo-Demografik Özellikleri Tablosu

DEĞİŞKENLER	Sayı	Yüzde
Kız	9	7.8
Erkek	107	92.2
Makine	8	6.9
Torna Tesviye	25	21.6
Kuaför	28	24.1
Otomotiv	27	23.3
Doğalgaz, Elektrik, Su Tesisat	13	11.2
Elektrikli Ev Aletleri	10	8.6
Endüstriyel Kalıp	3	2.6
Mobilya	2	1.7
AİLE ORTAMINDA ŞİDDET VARLIĞI		
Şiddet yok	78	67.2
Şiddet var	38	32.8
OKULU BIRAKMA NEDENİ		
Ekonomik yetersizlik	43	37.1
Okuldaki başarısızlık	41	35.3
Aile, okul ve arkadaşlarla ilgili sorunlar	32	27.6
ÇALIŞMAYA BAŞLAMA NEDENİ		
Çalışmayı Sevme	13	11.2
Aile gelirine katkıda bulunma	43	37.1
Meslek Sahibi Olma	60	51.7
ÇALIŞTIĞI İŞ KOLU		
Makine	8	6.9
Torna Tesviye	25	21.6
Kuaför	28	24.1
Otomotiv	27	23.3
Doğalgaz, Elektrik, Su Tesisat	13	11.2
Elektrikli Ev Aletleri	10	8.6
Endüstriyel Kalıp	3	2.6
Mobilya	2	1.7

SSTB

www.sstbdergisi.com

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık Ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz / Ağustos / Eylül – Yaz Sonbahar Dönemi Cilt: 5 Sayı: 16 Yıl:2015

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July / August / September - Summer Autumn Period Volume: 5 Issue: 16 Year: 2015

JEL CODE: I0- -I12-I23 ID:226 K:280

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

KAZANCI ELİNE GEÇİYOR MU?	Evet	94	81
	Hayır	22	19
KAZANCINI NASIL KULLANDIĞI	Biriktiriyor	10	8.6
	Kendisi harcıyor	19	16.4
	Ailesinin ihtiyaçları için kullanılıyor	69	59.5
	Kendisi ve ailesi için kullanıyor	18	15.5
TOPLAM		116	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi ergenlerin %92.2’sinin erkektir. Ergenlerin yaş ortalaması $15,96 \pm 0,7$ ’dir. Babaların %81’i, annelerin %12.1’i düzenli bir işte çalışmaktadır. Ergenlerin %24.1’i kuaför, %23.3’ü otomotiv alanında çalışmaktadır. Günlük çalışma saati ortalaması 10.84 ± 1.48 (min:8, max:13), aylık kazanç ortalaması 414.78 ± 173.14 (min:100, max:1200) TL’dir. Ergenlerin %37.1’inin ekonomik yetersizlik nedeniyle okulu bıraktığı, %51.7’sinin meslek sahibi olmak amacıyla çalışmaya başladığı ve %32.8’inin aile ortamında şiddet olduğu belirlendi. Ergenlerin %19’unun kazancı eline geçmemekte, %59.5’inin kazancı ise ailesinin ihtiyaçları için kullanılmaktadır. Ergenlerin BDE puan ortalaması 23.95 ± 2.17 ’dir (min:10, max:29). Tablo 1’de ergenlerin sosyodemografik özelliklerine göre dağılımları yer almaktadır.

Depresyonu etkileyen bağımsız değişkenler ile BDE puan ortalamaları karşılaştırılarak Tablo

2’de gösterilmiştir. Buna göre kız öğrenciler (25.33 ± 1.18) erkek öğrencilerden (23.83 ± 2.20) istatistiksel olarak anlamlı depresif belirtilerinin daha fazla olduğu bulundu ($t=2.02$, $p<0.05$). Aile ortamında şiddet olan ergenlerde ($t=-12.61$, $p<0.05$) ve kazancı eline geçmeyen ergenlerde ($t=-4.21$, $p<0.05$) istatistiksel olarak anlamlı depresif belirtilerinin daha fazla olduğu bulundu. Parasını biriktiren ergenlerde depresif belirti düzeyi daha az iken (22.60 ± 2.46), kazancı ailesinin ihtiyaçları için kullanılan ergenlerde daha fazla (24.43 ± 2.04) olduğu ve gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ($Kwx^2=13.97$, $p<0.05$) bulundu. Ergenlerin RÖGÖ puan ortalaması 95.62 ± 6.68 ’dir (min:84, max:111). Beck Depresyon Envanteri ve Rosenbaum Öğrenilmiş Güçlülük Ölçeği arasında negatif yönde, orta, istatistiksel olarak anlamlı korelasyon bulundu. ($r=-0.64$, $p=0.00$). Depresif belirti düzeyi arttıkça ergenlerin stresle başa çıkma düzeyleri azalmaktadır.

SSTB

www.sstbdergisi.com

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık Ve Tıp Bilimleri Dergisi
Temmuz / Ağustos / Eylül – Yaz Sonbahar Dönemi Cilt: 5 Sayı: 16 Yıl:2015
International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences
July / August / September - Summer Autumn Period Volume: 5 Issue: 16 Year: 2015

JEL CODE: I0- -I12-I23 ID:226 K:280

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Tablo 2. Ergenlerin Beck Depresyon Envanteri Puan Ortalamalarının Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı

DEĞİŞKENLER		Beck Depresyon Envanteri Xort.±SS		İstatistik
Cinsiyet	Kız (n=9)	25.33±1.18	t=2.02	0.04
	Erkek (n=107)	23.83±2.20	Kwx ² =4.87	0.02
Aile ortamında Şiddet varlığı	Şiddet yok (n=78)	22.79±1.59	t=-12.61	0.00
	Şiddet var (n=38)	26.32±0.93		
Kazancı Eline Geçiyor mu?	Evet (n=94)	23.56±2.12	t=-4.21	0.00
	Hayır (n=22)	25.59±1.53		
	Biriktiriyor (n=10)	22.60±2.46		
	Kendisi harcıyor (n=19)	22.74±1.63		
Kazancını Nasıl Kullandığı	Ailesinin ihtiyaçları için kullanılıyor (n=69)	24.43±2.04	Kwx ² =13.97	0.00
	Kendisi ve ailesi için kullanıyor (n=18)	24.11±2.37		
Rosenbaum (Ort.±SS:95,63±6,68)	84-95.63 (n=52)	24.98±2.00	r=-0.64	0.00
	95.64-111 (n=64)	23.11±1.95		

Kwx²=Kruskal-wallis testi, t=Independent Sample Test, r=Pearson korelasyon testi

TARTIŞMA VE SONUÇ

Çalışan ergenlerle yapılan diğer araştırmalarda da kızların erkeklere göre daha az sayıda olduğu görülmüştür (Başbakkal ve ark., 2005; Kolaç ve ark.,

2006; Kıran ve ark., 2007; Bozkurt ve Çam, 2009; Facchini ve ark., 2009). Bu farklılık, araştırmada yer alan ergenlerin çalışma alanlarının çoğunluğunun sanayi ve otomotiv sektörü olması, bu alanlarda çalışma şartlarının kızların özelliklerine

uygun olmaması, kültürel etkenler doğrultusunda babanın olmadığı veya gelirin çok düşük olduğu durumlarda önce erkek çocukların çalıştırılması; en son çare olarak kız çocuklarının çalıştırılması ile ilişkilendirilebilir.

Ergenlerin %32,8 oranında aile içi şiddet olduğu ve aile içinde şiddet olan ergenlerde BDE puan ortalamalarının daha yüksek olduğu (p=0.00) belirlendi. Aile ortamında sorunlu ilişkilerin ergenlerin okulu bırakmalarına ve birçok ruh

SSTB

www.sstbdergisi.com

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık Ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz / Ağustos / Eylül – Yaz Sonbahar Dönemi Cilt: 5 Sayı: 16 Yıl:2015

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July / August / September - Summer Autumn Period Volume: 5 Issue: 16 Year: 2015

JEL CODE: I0- -I12-I23 ID:226 K:280

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

sağlığı sorununa neden olabildiği (Battin ve ark., 2000; Banaag, 2010; Hershenberg ve ark., 2011) bildirilmektedir. Çalışan ergenlerle yapılan diğer araştırmalarda da (Bildik ve ark., 2004; Başbakkal ve ark., 2005; Bozkurt ve Çam, 2009; Razi ve ark., 2009) bu bulgu açısından benzerlik görülmektedir.

Ergenlerin okulu bırakma nedeni; ekonomik yetersizlik (%37.1), okuldaki başarısızlık (%35.3), aile, okul ve arkadaşlarla ilgili sorunlar (%27.6) olduğu saptandı. Türkiye genelinde yapılan 2012 yılı çalışan çocuklar anketi sonuçlarına göre, 15-17 yaş grubundaki ergenler için okulu bırakma nedeni olarak; okula ilgi duymama/ derslerde başarısız olma (%38,9) ve ekonomik yetersizlik (%37,5) saptanmıştır (Tüik 2012). Yapılan diğer araştırmalarda da ergenlerin en önemli okulu bırakma nedenlerinin; akademik başarısızlık ve sosyoekonomik yetersizlik olduğu bildirilmektedir (Battin ve ark., 2000; Başbakkal ve ark., 2005; Fortin ve ark., 2006; Staff ve Kreager, 2008; Corral, 2010; Unicef, 2012). Çocuk ve ergenlerin çalışma yaşamında var olmasının en önemli nedenleri yoksulluktur. Yoksullukla birlikte büyük çoğunluğunun yaygın olarak istihdam edildikleri, yasal olmayan ya da koruyucu düzenlemelerin olmadığı ekonominin kayıt dışı sektöründe (tarım, küçük işletmeler, sokakta yürütülen işler ve ev hizmetleri) çalıştıkları bildirilmektedir. Ayrıca eğitime devam etmeyen ergenlerde 13-15’li yaşlardan itibaren “aile gelirine katkıda bulunma” kültürel bir beklenti ve sosyal bir sorun haline de

gelmektedir (Avşar ve ark., 2012; Banaag, 2010; Yörükoğlu, 2007).

Ergenlerin çalışmaya başlama nedeni; meslek sahibi olma (%51.7), aile gelirine katkıda bulunma (%37,1) ve çalışmayı sevme (%11,2) olduğu saptandı. Türkiye genelinde yapılan 2012 yılı çalışan çocuklar anketinde; 15-17 yaş grubunda çalışma nedeni aile gelirine katkıda bulunma (%65,9) meslek sahibi olma (%20,1) bulunmuştur (Tüik 2012). Çalışan ergenlerle yapılan diğer araştırmalarda da çalışmaya başlama nedenlerine bakıldığında benzer nedenler olduğu görülmüştür (Bildik, 1998; Başbakkal ve ark., 2005; Kolaç ve ark., 2006; Razi ve ark., 2009).

Ergenlerin aylık kazanç ortalamasının 414.78±173.14 (min:100-max:1200) TL olduğu ve %59.5’inin kazancının tamamını ailesinin ihtiyaçları için ailesine verdiği belirlendi. Çalışmanın yapıldığı tarihlerde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’nın belirlediği asgari ücret; 16 yaşından büyükler için: 658,95 TL, 16 yaşından küçükler için 571,97 TL olmasına rağmen, ergenlerin aylık kazanç ortalamasının bu rakamın altında olduğu görülmektedir. Çalışan ergenlerle yapılan diğer araştırmalarda da (Kolaç ve ark., 2006; Razi ve ark., 2009), kazancını kullanma şeklinin benzer olduğu görüldü. Elde ettikleri gelir ile ailelerine katkıda bulunmalarında, kabul görme, onaylanma ve değer bulma duygularının önem taşıdığı düşünülmekle birlikte, diğer taraftan ergenin, düşük ücretli iş gücü olarak çalışması ya da çalıştırılması

SSTB

www.sstbdergisi.com

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık Ve Tıp Bilimleri Dergisi
Temmuz / Ağustos / Eylül – Yaz Sonbahar Dönemi Cilt: 5 Sayı: 16 Yıl:2015
International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences
July / August / September - Summer Autumn Period Volume: 5 Issue: 16 Year: 2015

JEL CODE: I0- -I12-I23 ID:226 K:280

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

ekonomik istismar olarak tanımlanabilir (Bahar ve ark., 2009).

Bu araştırma sonucunda ergenlerin ekonomik olarak evin bazı giderlerini üstlendikleri, gelirlerini aileleriyle paylaştıkları, ergen olmalarına rağmen, yetişkin davranışları sergiledikleri görülmektedir. Ancak bu durumun ergenlerin ailelerindeki güç dengesini değiştirebileceği gibi, ayrıca ergenlerin ruh sağlıklarını da olumsuz etkileyebileceği düşünülmektedir. Kötü ekonomik koşullar, yüksek seviyede stres hormonlarına neden olmaktadır. Bu durumun sonucunda ergenlerde en yaygın ruh sağlığı sorunu olan depresyon riski artmaktadır (Lupien ve ark., 2013).

Ailelere sosyal destek ve anne babalara istihdam sağlamanın çocukların çalışma riskini azalttığı (Ha and Mendoza, 2010) ve düşük sosyoekonomik düzeydeki ailelerin, ruh sağlığı açısından yüksek risk taşıdığı (Doğan ve Kocacık, 2006; Dursunkaya, 2008) bildirilmektedir. Eğitime devam edememeye; sosyoekonomik yetersizlik ve aile işlevselliğinde sorun olması gibi etkenler eşlik ettiğinde, ergen için hem ruh sağlığı sorunu olma, hem de herhangi bir ruh sağlığı sorununun olumsuz gidişinde risk, ciddi anlamda yükselmektedir (Coşkun, 2008; Patel ve ark., 2008; Evans, 2009; Oecd, 2012). Nitekim bu çalışmada da kazancı eline geçmeyenler ile kazancı ailesinin ihtiyaçları için kullanılan ergenlerin BDE puan ortalamalarının daha yüksek olduğu ($p=0.00$) belirlendi.

Ergenlerin; günlük ortalama $10,84 \pm 1,48$ saat çalıştıkları saptandı. 4857 Sayılı İş Kanunu'nun 71. maddesinde: "Temel eğitimi tamamlamış ve okula gitmeyen çocukların çalışma saatleri on beş yaşını tamamlamış çocuklar için günde sekiz, haftada kırk saatten fazla olamaz" ifadesi yer almasına rağmen; 2012 yılı çalışan çocuklar anketi sonuçlarına göre; 15-17 yaş grubunun %46,7'sinin haftalık 40 saat ve daha fazla süreyle çalıştığı, ortalama haftalık çalışma süresinin 54,3 saat olduğu bildirilmektedir (Tüik 2012). Bu çalışma bulgularının Tüik (2012) verileri ve diğer (Bildik ve ark., 2004; Başbakkal ve ark., 2005; Razi ve ark., 2009) çalışan ergenlerle yapılan araştırmalarla benzer olduğu görülmektedir.

Çalışma kapsamına alınan ergenlerin BDE puan ortalaması $23,95 \pm 2,17$ olarak bulundu. Aysev ve ark. (2000) 7-17 yaş aralığındaki çalışan ve örgün eğitime devam edenlerde, depresyon oranını belirlemek amacıyla "çocuklar için depresyon ölçeği" kullanarak yaptığı çalışmada; çalışan çocukların depresyon puanının ($14,5 \pm 6,8$), örgün eğitime devam eden çocukların puanından ($11,7 \pm 6,1$) istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek olduğunu ve çalışan çocuklarda ise, %13,9 oranında depresif belirti saptamıştır. Çalışan ergenler ve eğitimine devam eden ergenlerin karşılaştırıldığı bir diğer çalışmada, çalışan ergenlerin depresif belirti düzeylerinin eğitimine devam eden ergenlerden daha yüksek olduğu saptanmıştır (Kıran ve ark., 2007). Çalışan ergenlerin, örgün eğitime devam

SSTB

www.sstbdergisi.com

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık Ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz / Ağustos / Eylül – Yaz Sonbahar Dönemi Cilt: 5 Sayı: 16 Yıl:2015

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July / August / September - Summer Autumn Period Volume: 5 Issue: 16 Year: 2015

JEL CODE: I0- -I12-I23 ID:226 K:280

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

eden ergenlere göre depresif belirti düzeylerinin daha yüksek olması; çalışan ergenlerin iş kaynaklı risk faktörleri ile baş etmede yetişkinlere göre daha fazla zorlanmaları (Dollard ve ark., 2007), eğitime devam etmemenin major depresyon gibi olumsuzlukları beraberinde getirmesi (Fortin ve ark., 2006), okula devam etme ve depresyon arasında negatif bir ilişki olduğunun bildirilmesi (Zipursky, 2010; Millings ve ark., 2012) ile ilişkilendirilebilir.

Toplum sağlığı açısından bakıldığında, ergenlerde depresyon oldukça önemli ve önlenebilir bir sorun (Kutcher ve Wei, 2012; Millings ve ark., 2012) olmasına rağmen ergenlerde depresyon yaygınlığı giderek artmaktadır (Collishaw ve ark., 2010). Okula devam etmeye yönelik girişimlerin, ruhsal hastalıklar arasında en yaygın olan depresyondan koruyucu programlar arasında yararlı olduğu bildirilmektedir (Millings ve ark., 2012). Conti ve ark. (2010) depresyon gelişiminde eğitim seviyesinin önemli olduğunu, Chevalier ve Feinstein (2007) lise diplomasına sahip olmanın yetişkinlik döneminde depresyon riskini azalttığını saptamıştır. Amerika ve Avustralya’da lise diploması olmayan gençlerin dörtte birinde orta ya da şiddetli seviyede ruhsal hastalık olduğu bildirilmektedir (Oecd, 2012).

Ergenlerin RÖGÖ puan ortalaması 95.62±6.68, BDE toplam puanı ve RÖGÖ toplam puanı arasında orta derecede negatif yönde bir korelasyon bulundu. Çalışan ergenlerin örgün eğitime devam edememeleri, yoğun iş yükü, üstlendikleri

rollerdeki belirsizlikler ve olumsuz kişilerarası ilişkilerin önemli stres kaynakları olduğu (Bildik ve ark., 2004; Canbaz ve ark., 2005; Deniz, 2006), yaşamın erken dönemlerinde yaşanan stresin, majör depresyonun etiyolojisinde rol oynayan nörotransmitter sistemler ve beyin yapılarında uzun-dönemli değişimler yarattığı (Gökler, 2002) bildirilmektedir. ESENER (European Survey of Enterprises on New and Emerging Risks) tarafından Türkiye’nde dahil olduğu 31 ülkede yapılan araştırmada, çalışma ortamından kaynaklı psikososyal risklerden “işe bağlı stres ve şiddetin” kas-iskelet hastalıkları ve iş kazaları kadar çok sık görülmeye başlandığı belirtilmiştir (Esener, 2010).

Okullar riskli ergenler için koruma programlarının uygulanabileceği en ideal yerlerdir. Okul temelli koruma programları ergenlerde stres yönetim becerilerini artırmaktadır (Schraml ve ark., 2011; Lupien ve ark., 2013). Bu nedenlerle çalışan ergenlerde stresle başetme becerilerinin kazandırılmasının, içinde bulundukları dönem ve gelecek yaşantılarında ruh sağlıklarının korunması açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Cohen ve arkadaşlarının (2013) yaptığı çalışmada, stresin beyin gelişimi ve davranışları olumsuz yönde etkilediği, depresif bozukluklar ve anksiyete başta olmak üzere pek çok psikiyatrik hastalığın gelişimini tetiklediği (Cohen ve ark., 2013) ergenlerde stresin duygu durumunu etkilediği (Moksnes ve ark., 2010) bildirilmektedir.

SSTB

www.sstbdergisi.com

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık Ve Tıp Bilimleri Dergisi
Temmuz / Ağustos / Eylül – Yaz Sonbahar Dönemi Cilt: 5 Sayı: 16 Yıl:2015
International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences
July / August / September - Summer Autumn Period Volume: 5 Issue: 16 Year: 2015

JEL CODE: I0- -I12-I23 ID:226 K:280

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Sonuç olarak; araştırma kapsamına alınan ergenlerin BDE puanları arttıkça RÖGÖ puanları azalmaktadır. Aile ortamında şiddet olan, kazancı eline geçmeyen, kazancı ailesinin ihtiyaçları için kullanılan ergenlerin depresif belirtilerinin daha fazla olduğu belirlenmiştir. Sağlıklı bir toplumun gelişimi açısından konuyla ilgili okul yönetimlerinin, öğretmenlerin ve velilerin bilgilendirilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca ergenlerin bulunduğu çeşitli eğitim kurumlarında (Örgün Eğitim ve Mesleki Eğitim Merkezleri) uzmanlaşmış hemşireler tarafından ruh sağlığı açısından riskli ergenlerin izlenmesi, depresif belirtileri olan ergenlerin depresyon kronikleşmeden ve ciddi yeti yitimine yol açmadan erken dönemde belirlenmesi, “Stresle başetme” gibi koruyucu girişimleri uygulanması, stresle başetme ve depresif belirtilerinin değerlendirilmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

AĞAOĞLU, B., (2008). Depresif Bozukluklar. İçinde Çetin FÇ, Editör. Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Temel Kitabı. Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Derneği Yayınları:3, Ankara: Hekimler Yayın Birliği, ss.373-382

AVŞAR, Z., ÖĞÜTOĞULLARI, E., (2012). Çocuk İşçiliği ve Çocuk İşçiliği ile Mücadele Stratejileri. Sosyal Güvenlik Dergisi, 1, ss.9-41

AYSEV, A., ULUKOL, B., VE CEYHUN, G., (2000). Çalışan ve Okuyan Çocukların “Çocuklar İçin Depresyon Ölçeği” ile Değerlen-

dirilmesi. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası, 53(1): ss.27-30

BAHAR, G., SAVAŞ, H.A. VE BAHAR, A., (2009). Çocuk İstismarı ve İhmali: Bir Gözden Geçirme. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, 4(12); ss.51-65

BALTAŞ, Z., VE BALTAŞ, A., (2012). Stres ve Başa Çıkma Yolları. Remzi Kitabevi, İstanbul

BANAAG, C.G., (2010). Industrialization Its Impact on Child And Adolescent Mental Health. Garraalda ME, Raynaud JP, Editor. Inreasing Awareness of Child and Adolescent Mental Health. Published by Jason Aranson: United Kingtom. pp.71-93

BANDEALİ, S., AZMATULLAH, J.A., LIAQU-AT, H.B., AQEEL, I., AFZAL, A., UMAL, A., ABİDİ, K., VE ISRAR, SM., (2008). Prevelance of behavioral and psychological problems in working children. Journal of Pakistan Medical, 58(6):pp.345-349

BAŞBAKKAL, Z., ŞEN, N. VE CONK, Z., (2005). İzmir Mesleki Eğitim Merkezi’nde Eğitim Gören Çocuk İşçilerin Sağlık, Sosyal ve Kültürek durumlarının Belirlenmesi. Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi, 21(1):ss.91-101

BATTİN, P.S., NEWCOMB, M.D., ABBOTT, R.D., HİLL, K.G., CATALANO, R.F., VE HAWKİNS, J.D., (2000). Predictors of Early High School Dropout. A Test of Five

SSTB

www.sstbdergisi.com

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık Ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz / Ağustos / Eylül – Yaz Sonbahar Dönemi Cilt: 5 Sayı: 16 Yıl:2015

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July / August / September - Summer Autumn Period Volume: 5 Issue: 16 Year: 2015

JEL CODE: I0- -I12-I23 ID:226 K:280

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Theories. Journal of Educational Psychology,
92(3): ss.568-582

BİLDİK, T., (1998). Çalışan Ergenlerin Sorun Alanları ve Etkili Olan Psikososyal Faktörler. Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Psikiyatrisi Uzmanlık Tezi, İzmir

BİLDİK, T., BÜKÜŞOĞLU, N., VE KESİKÇİ, H., (2004). Çalışan Ergenlerin Psikososyal Sorunları ve Kendi Çözüm Önerileri. Ege Tıp Dergisi, 43(2):ss.105-111

BOZKURT, S., VE ÇAM, O., (2009). Çalışan Ergenlerde Öfke Bileşenleri ile Ruhsal Belirtiler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Nöropsikiyatri Arşivi. 47, ss.105-10

BYRNE, D.G., DAVENPORT, S.C., VE MAZANOV, J., (2007). Profiles of adolescent stress: The development of the adolescent stress questionnaire (ASQ). Journal of Adolescence, 30, pp.393-416

CANBAZ, S., SÜNTER, T., VE PEKSEN, Y., (2005). Samsun Çıraklık Eğitim Merkezi'ne Devam Eden Çırakların Durumluk-Sürekli Kaygı Düzeylerinin Değerlendirilmesi. TTB Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi, ss.23-21

COHEN, M.M., TOTTENHAM, N., VE CASEY, B.J., (2013). Translational Developmental Studies of Stress on Brain and Behavior: Implications For Adolescent Mental Health And Illness?. Neuroscience. 249, pp.53-62

CHEVALIER, A., VE FEINSTEIN, L., (2007).

Sheepskin or Prozac : the causal effect of education on mental health. UCD Geary Institute Discussion Paper Series, 15, University College Dublin. Geary Institute

CONTI, G., HECKMAN, J., VE URZUA, S., (2010). The Education-Health Gradient. American Economic Review: Papers & Proceedings, 100, pp.234-238

COLLISHAW, S., MAUGHAN, B., NATARAJAN, L., VE PICKLES, A., (2010). Trends in adolescent emotional problems in England: a comparison of two national cohorts twenty years apart. Journal of Child Psychology and Psychiatry, 51(8):pp. 885-894

CORRAL, A.J.M., (2010). School dropout determinants in Catalonia: beyond family socioeconomic level. Revista De Education, pp.171-190

COŞKUN, B., (2008). Ruh Sağlığını Güçlendirme ve Geliştirme. İçinde Çetin FÇ, Editör. Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Temel Kitabı. Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Derneği Yayınları:3, Ankara: Hekimler Yayın Birliği. ss.807-816

DOĞAN, O., VE KOCACIK, F., (2006). Ruh sağlığı ve bozukluklarının sosyolojisi. Anadolu Psikiyatri Dergisi, 7, ss.109-120

DENİZ, M.E., (2006). Ergenlerde Bağlanma Stilleri ile Çocukluk İstismarları ve Suçluluk-

SSTB

www.sstbdergisi.com

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık Ve Tıp Bilimleri Dergisi
Temmuz / Ağustos / Eylül – Yaz Sonbahar Dönemi Cilt: 5 Sayı: 16 Yıl:2015
International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences
July / August / September - Summer Autumn Period Volume: 5 Issue: 16 Year: 2015

JEL CODE: I0- -I12-I23 ID:226 K:280

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Utanċ Arasındaki İlişki. Eurasian Journal of Educational Research, 22, ss.89-99

DOLLARD, M.F., SKINNER, N., TUCKEY, M.R., VE BAILEY, T., (2007). National Surveillance of Psychosocial Risk Factors in the Workplace. An International Overview, Work & Stress, 21, ss.1-29

DURSUNKAYA, D., (2008). Duygusal Örselenme ve İhmal. İçinde Çetin FÇ, editör. Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Temel Kitabı. Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Derneği Yayınları:3, Hekimler Yayın Birliği. ss.478-488

EİLAND, L., ROMEO, R.D., (2013). Stress and the Developing Adolescent Brain. Neuroscience, 26(249): ss.162-71

ESENER., (2010). European Survey of Enterprises on New and Emerging Risks, European Agency for Safety and Health at Work, European Risk Observatory Report. Erişim 01.08.2012, http://osha.europa.eu/en/publications/reports/esener1_osh_management

EVANS, M.E., (2009). Prevention of Mental, Emotional and Behavioral Disorders in Youth: The Institute of Medicine Report and Implications for Nursing. Journal of Child and Adolescent Psychiatric Nursing, 22(3): pp.154-159

FACCHİNİ, L.A., FASSA, A.G., DALL'AGNOL, M., VE SANTOS, F.M., (2009). Child work in Pelotas, Brazil: occupational profile and

contribution to family economy, 12th World Congress of Public Health, İstanbul

FORTİN, L., MARCOTTE, D., POTVIN, P., VE ROYER, E., (2006). Typology of Students at Risk of Dropping out of School: Description by personal, Family and School Factors. European Journal of Psychology of Education, 21(4): pp.363-383

FUJINO, Y., HORIE, S., HOSHUYAMA, T., TSUTSUI, T., VE TANAKA, Y., (2006). A systematic review of working hours and mental health burden. Sangyo Eiseigaku Zasshi, 48(4): pp.87-97

GALVAN, A., VE RAHDAR, A., (2013). The Neurobiological Effects of Stress on Adolescent Decision Making. Neuroscience, 249, pp.223–231

GÖKLER, I., (2002). Çocuk İstismarı ve İmalı: Erken Dönem Stresin Nörobiyolojik Gelişime Etkisi. Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 9(1): ss.47-57

HA, W., VE MENDOZA, R., (2010). The Intended And Unintended Consequences Of Social Protection On School Dropout in Post-Crisis Indonesia. Journal of International Development, 22 (8): pp.1115-1133

HERSHENBERG, R., DAVILA, J., YONEDA, A., STARR, L.R., MILLER, M.R., STROUD, C.B., VE ARK., (2011). What I like about you: The association between adolescent

SSTB

www.sstbdergisi.com

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık Ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz / Ağustos / Eylül – Yaz Sonbahar Dönemi Cilt: 5 Sayı: 16 Yıl:2015

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July / August / September - Summer Autumn Period Volume: 5 Issue: 16 Year: 2015

JEL CODE: I0- -I12-I23 ID:226 K:280

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

attachment security and emotional behavior in a relationship promoting context. Journal of Adolescence, 34, pp.1017–1024

KIRAN, S., ÜNAL, A., AYOĞLU, F., KONUK, N., OCAKCI, A., ERDOĞAN, A., (2007).

Effect of working hours on behavioral problems in adolescents: A Turkish sample. Neurology, Psychiatry and Brain Research, 14, ss.103 – 110

KOLAÇ, N., ERGÜN, A. VE EROL, S., (2006).

Pazarda çalışan çocukların çalışma koşulları ve sağlık durumları. Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi, 26, ss.30-36

KUTCHER, S., VE WEİ, Y., (2012).

Mental health and the school environment: secondary schools, promotion and pathways to care. Curr Opin Psychiatry, 25(4): pp.311-6

KÜÇÜK, L., VE IŞIL, Ö., (2009).

Diyaliz Olgularına Uygulanan Sorun Çözme Eğitiminin Depresyon Düzeylerine ve Sorun Çözme Becerilerine Etkisi. Türkiye Klinikleri Tıp Bilimleri Dergisi, 29(6): ss.1638-1649

LEVİSİON, D., VE CLOSE, M.M., (2005).

Challenges in Determining How Child Work Affects Child Health. Public Health Reports, 120, pp.614-621

LUPIEN, S.J., OUELLET-MORIN, I., TRE PANIER, L., JUSTER, R.P., MARIN, M.F., FRANCOIS, N., SINDI, S., WAN, N., FINDLAY, H., DURAND, N., COOPER, L., SCHRAMEK,

T., ANDREWS, J., CORBO, V., DEDOVIC, K., LAI, B., VE PLUSQUELLEC, P., (2013).

The Destress For Success Program: Effects Of A Stress Education Program On Cortisol Levels And Depressive Symptomatology In Adolescents Making The Transition To High School. Neuroscience, 249, pp.74-87

MERRY, S.N., HETRICK, S.E., COX, G.R., BRUDEVOLD-IVERSEN, T., BİR, J.J., VE MCDOWELL, H., (2012).

Psychological and educational interventions for preventing depression in children and adolescents (Review), Evidence-Based Child Health: A Cochrane Review Journal. Evid.-Based Child Health, 7(5)pp.1409–1685

MILLINGS, A., BUCK, R., MONTGOMERY, A., SPEARS, M. VE STALLARD, P., (2012).

School connectedness, peer attachment, and self-esteem as predictors of adolescent depression. Journal of Adolescence, xxx pp.1-7

MOKSNES, U.K., MOLJORD I.E.O., ESPNES, G.A., BYRNE, D.G., (2010).

The association between stress and emotional states in adolescents: The role of gender and self-esteem. Personality and Individual Differences, 49, pp.430–435

OECD., (2012).

Sick on the Job? Myths and Realities about Mental Health and Work. The Organisation for Economic Co-operation and Development. Erişim 01.08.2012, <http://www.oecd-ilibrary.org/docserver/download/8111181e>.

SSTB

www.sstbdergisi.com

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık Ve Tıp Bilimleri Dergisi
Temmuz / Ağustos / Eylül – Yaz Sonbahar Dönemi Cilt: 5 Sayı: 16 Yıl:2015
International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences
July / August / September - Summer Autumn Period Volume: 5 Issue: 16 Year: 2015

JEL CODE: I0- -I12-I23 ID:226 K:280

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

pdf?expires=1402315055&id=id&accname
=ocid43023558&checksum=885AB0AEA5
067C2155E802BFD7B1ECCF

ÖNER, N., (2006). Türkiye’ de Kullanılan
Psikolojik Testlerden Örnekler, Boğaziçi
Üniversitesi Yayınevi, İstanbul

**PATEL, V., FLİSHER, A., NİKAPOTA, A., VE
MALHOTRA, S., (2008).** Promoting child
and adolescent mental health in low and
middle income countries. Journal of Child
Psychology and Psychiatry, 49(3):313–334

**RAZI, G.S., KUZU, A., YILDIZ, A.N., OCAKÇI,
A.F., VE ARİFOĞLU, Ç.B., (2009).** Çalışan
Gençlerde Benlik Saygısı, İletişim Becerileri
ve Stresle Başetme. TAF Preventive Medicine
Bulletin, 8(1):ss.17-26

**REYNOLDS, E.K., SCHREİBER, W.M., GE-
İSEL, K., MACPHERSON, L., ERNST,
M., VE LEJUEZ, C.W., (2013).** Influence
of social stress on risk-taking behavior in
adolescents. J Anxiety Disord, 27(3):pp.272-7

SALMİNEN, S., (2004). Have young workers
more injuries than ones? An international
literature review, Finnish Institute of Oc-
cupational Health. J.Safety Res, , 35(5):
pp.513-521

SAVAŞIR, I., VE ŞAHİN, N.H., (1997). Biliş-
sel-Davranışçı Terapilerde Değerlendirme:
Sık Kullanılan Ölçekler, Türk Psikologlar
Derneği Yayınları, Ankara

**SCHRAML, K., PERSKİ, A., GROSSİ, G.,
SARNECKİ, M.S., (2011).** Stress symptoms
among adolescents: The role of subjective
psychosocial conditions, lifestyle, and self-
esteem. Journal of Adolescence, 34, pp.987-996

**SHOCHET, I.M., DADDS., M.R., HAM, D.,
VE MONTAGUE, R., (2006).** School con-
nectedness is an underemphasized parameter
in adolescent mental health: Results of a
community prediction study. Journal of
Clinical Child and Adolescent Psychology,
35(2): pp.170-179

**SLATTERY, M.J., GRIEVE, A.J., AMES, M.E.,
ARMSTRONG, J.M., VE ESSEX, M.J.,
(2013).** Neurocognitive function and state
cognitive stress appraisal predict cortisol
reactivity to an acute psychosocial stressor
in adolescents. Psychoneuroendocrinology,
38, pp.1318-1327

STAFF, J., VE KREAGER, D.A., (2008). Too
cool for school? Violence, peer status and
high school dropout. Social Forces, 87(1):
pp.445-471

**TANDON, S.D., DARIOTIS, J.K., TUCKER,
M.G., VE SONENSTEIN, F.L., (2013).**
Coping, Stress, and Social Support Associ-
ations With Internalizing and Externalizing
Behavior Among Urban Adolescents and
Young Adults: Revelations From a Cluster
Analysis. Journal of Adolescent Health, 52,
pp.627-633

SSTB

www.sstbdergisi.com

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık Ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz / Ağustos / Eylül – Yaz Sonbahar Dönemi Cilt: 5 Sayı: 16 Yıl:2015

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July / August / September - Summer Autumn Period Volume: 5 Issue: 16 Year: 2015

JEL CODE: I0- -I12-I23 ID:226 K:280

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

TÜİK., (2012). Çalışan Çocuklar. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu. Erişim 31.03.2013, http://www.tuik.gov.tr/IcerikGetir.do?istab_id=133

UDDİN, M.N., HAMİDUZZAMAN, M., VE GUNTER, B.G., (2009). Physical and psychological implications of risky child labour: A study in sylhet city, Bagladesh. Banladesh Developmental Research Working Paper Series (BDRWPS), No: 8

UNICEF., (2012). Türkiye’de Çocuk ve Genç Nüfusun Durumunun Analizi. Erişim 7.12.2012, <http://panel.unicef.org.tr/vera/app/var/files/s/i/sitan-tur-final-2012.pdf>

YAZGAN, Y., (2007). 99 Sayfada Ergenlikten Gençliğe, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul

YAVUZER, H., (2003). Çocuk Psikolojisi, Remzi Kitabevi, İstanbul

YÖRÜKOĞLU, A., (2007). Aile ve Çocuk, 7. Basım, İstanbul: Özgür Yayıncılık

ZİPURSKY, R.B., (2010). Adolesanlarda Ciddi Sağlık Problemleri, 3. Adolesan Sağlığı Kongresi, Sunum Notları, Harbiye Askeri Müze ve Kültür Sitesi, 26-28 Kasım, İstanbul

SSTB

www.sstbdergisi.com

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık Ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz / Ağustos / Eylül – Yaz Sonbahar Dönemi Cilt: 5 Sayı: 16 Yıl:2015

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July / August / September - Summer Autumn Period Volume: 5 Issue: 16 Year: 2015

JEL CODE: I0- -I12-I23 ID:226 K:280

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

EXTENDED ABSTRACT

The Definition and Importance: Puberty is the period when humans go through the most changes and developments in their lives (Yörükoğlu, 2007; Coşkun, 2008). The cost of mental health problems that are seen during puberty is very large in individual, familial and societal levels (Kutcher & Wei, 2012; Oecd, 2012). Continuing education is one of the key determiners of adolescent mental health (Shochet et al., 2006; Millings et al., 2012). Many adolescents with mental health problems are unable to graduate from high school. The rate of being unable to finish high school is 17% in Oecd (Oecd, 2012) and 25,3% in Turkey (TÜİK, 2012). Working conditions and life affect the adolescents' developments negatively (Avşar & Öğütoğulları, 2012; Banaag, 2010). Not being able to continue their formal education and the heavy work load are important stress sources for working adolescents (Deniz, 2006). Dealing with stress in an unhealthy way during puberty can frequently cause depression (Tandon et al., 2013). Depression is a common problem that can reoccur in adolescents. And adolescent depression can increase the rate of having a major depression in adulthood period (Merry et al., 2012; Millings et al., 2012). **The Aim:** This descriptive study was conducted on working adults who are a high risk group in terms of mental health. The aim was to analyze the relationship of the depressive symptom levels of working adults on coping with stress and some variables. **Content:** The study was conducted in a vocational training center in İstanbul. The participants were students who are between 15-17 years of age and registered to the vocational training center (N=270). Instead of using sampling, the goal was to reach all the adolescents. The adolescents who agreed to participate in the study (N=248) and got a score between 10-29 according to the Beck Depression Inventory (BDI) (N=116) were included in the study. The study was completed with 116 adolescents in total. **Restrictions of the Study:** Because the study was conducted with only one vocational training center, there cannot be any generalizations. It is also limited with personal statement measures that were used to determine the level of depression and stress coping mechanisms. **The Method:** Socio-demographic Questionnaire Form was developed by the researchers to conduct personal information of adolescents. Beck Depression Inventory (BDI) determines the risk of depression in individuals and measures the levels of depressive symptoms and the variation of violence. It includes a total of 21 sentences that self-assess. The validity and reliability study for this scale was done by Şahin (1989) in Turkey (Sa-

SSTB

www.sstbdergisi.com

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık Ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz / Ağustos / Eylül – Yaz Sonbahar Dönemi Cilt: 5 Sayı: 16 Yıl:2015

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July / August / September - Summer Autumn Period Volume: 5 Issue: 16 Year: 2015

JEL CODE: I0- -I12-I23 ID:226 K:280

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

vaşır & Şahin, 1997). Rosenbaum's Learned Resourcefulness Schedule (RLRS) is a self-assessment scale. It measures the extent in which an individual uses his cognitive coping strategies when coping with stress and auto-control skills. The scale's study of validity and reliability was done by Dağ (1991) in Turkey (Savaşır & Şahin, 1997). The data was collected with a questionnaire/survey method with the approval from the ethical committee. The data collected from the reasearch was evaluated with SPSS 17.0 programme. Descriptive statistical frequency (n), percent (%), average±standard deviation were given as such. For the comparison of constant variables t test, Mann-Whitney U test and Kruskal Wallis variance analysis is used with the independent groups. The linear relationship between the variables was evaluated with the Pearson correlation test. Statistical importance level p was evaluated with 95% confidence intervals and $p<0.05$ significance level. **Findings:** The average age of the adolescents was $15,96\pm0,7$. It was identified that 37.1% of the adolescents left school because of economical problems and 32.8% had domestic violence in the family. 19% of the adolescents could not get a hold of their earnings. 59.5% used their income for their families' needs. The average of adolescents' BDI was 23.95 ± 2.17 . It was found that with the adolescents who had violence in their families ($t=-12.61$, $p<0.05$) and the ones whose income was taken away from them ($t=-4.21$, $p<0.05$) showed statistically more significant depressive symptoms. The adolescents who were able to save their own money had less depressive symptom levels (22.60 ± 2.46), whereas the adolescents whose incomes were used for their families' needs had more depressive symptom levels (24.43 ± 2.04). And it was also found that there was a statistically significant difference between the groups ($Kwx2=13.97$, $p<0.05$). The average of RLRS score of adolescents was 95.62 ± 6.68 . Between BDI and RLRS, it was found that there is negatively a medium correlation and statistically significant correlation ($r=-0.64$, $p=0.00$). As the level of depressive symptoms increased, the level of coping with stress in adolescents decreased. **Discussion:** It is found that the adolescents who had domestic violence within their families had higher BDI score averages ($p=0.00$). When factors such as socio-economical inadequacies and problems with family functionalities accompany the problem of not being able to continue education, the risk of having a mental health problem or a damaging risk for any mental health problems for adolescents substantially increased (Coşkun, 2008; Patel et al., 2008; Oecd, 2012). As a matter of fact, it was found that the BDI score averages of adolescents whose income was taken away from them and the adolescents whose income was used for their families' needs were higher ($p=0.00$). The BDI score average of adolescents who were included in the study was found as $23,95\pm2.17$. In the other studies where working adolescents were compared with adolescents who were continuing their education, it was detected that the depressive symptom levels of working adults were higher than the ones who were continuing their education (Aysev et

SSTB

www.sstbdergisi.com

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık Ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz / Ağustos / Eylül – Yaz Sonbahar Dönemi Cilt: 5 Sayı: 16 Yıl:2015

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July / August / September - Summer Autumn Period Volume: 5 Issue: 16 Year: 2015

JEL CODE: I0- -I12-I23 ID:226 K:280

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

al. 2000; Kıran et al., 2007). This situation can be associated with how working adolescents have a harder time coping with work related risk factors when they are compared with adults (Dollard et al., 2007), and there is a negative correlation between continuing school and depression (Zipursky, 2010; Millings et al., 2012). The RLRS score average of the adolescents is 95.62 ± 6.68 . There was a middle level negative correlation with the total scores of BDI and RLRS. It was expressed that the intense work load was an important stress source for working adolescents (Bildik et al., 2004; Canbaz et al., 2005; Deniz, 2006). **Results:** As a result, as the adolescents' BDI scores increased, their RLRS scores decreased. It was identified that the adolescents who faced domestic violence in their families, whose income was taken away and whose income was used for their families' needs showed more signs of depressive symptoms. **Suggestions:** In order to have a healthy society, it is suggested to inform school administrations, teachers and parents about the topic. Also, specialized nurses in educational institutions should be assigned to watch risky adolescents and identify the adolescents with depressive symptoms in early periods. In addition, protective approaches are advised to be applied.